

Entomologická historie Prahy a vědeckého výzkumu pražské entomofauny

2. část

ZDENĚK KOLEŠKA

Entomological history of Prague and research of the Prague entomofauna. 2 nd part. Survey of the natural differentiation of the Prague region. Active reserach of the Prague entomofauna from the beginning of the 20th century. Origin of the Czech Entomological Society. Active and modern work of its members in the research of entomofauna. Results of processed and published faunal researches of Coleoptera, Lepidoptera, Hymenoptera, Diptera and ants (Formicidae).

Key words: Czech Entomological Society (1904) • Prof. František Klapálek • main Prague entomologists habitat „Závist“ • Czech Entomological Society Journal

Praha je jedním z velkoměst v Evropě, které se může opravdu chlubit i velkými hodnotami přírodními. Již sama poloha starých městských částí v přirozené kotlině údolí Vltavy vytváří jedinečný přírodní a krajinný rámec. Není to jen neživá příroda, která tu má své nesporné hodnoty, ale zachovaly se přímo ve městě i v blízkém okolí zbytky dřívějších lesů, stepí, písčin i močálů. Zachovány zůstaly zbytky lužních lesů, listnatých teplomilných hájů, chladnější podmáčené doubravy s malými rašeliništi, skalní stepi, vřesoviště, mokré louky a bažiny, říční pobřeží, hladiny potoků a rybníků. Kromě vyložené horských společenstev se téměř všechna ostatní v Praze a jejím okolí vyskytovala. Tyto různorodé biotopy byly pro přírodovědecký výzkum flory a fauny pražského regionu velmi významné kvůli výskytu mnoha vzácných druhů rostlin a živočichů. Zvláště pro výzkum entomofauny tyto biotopy hostily na své vegetaci, v tlejícím dřevě, spadaném listí, lesní hrabance, v koloniích mravenců, v potocích, tůních a mokřadech různorodou hmyzí faunu.

Od počátku prvních let 20. století začali v této přírodně bohaté a zachovalé pražské oblasti často provádět individuální sběry a výzkum hmyzu pražští entomologové, kteří své sběratelské exkurze podnikali téměř výhradně do Krče, Chuchle, na košířskou Cibulku, do obory Hvězda, Šárky, na Závist a jen výjimečně do

míst vzdálenějších. V této době byla také stále více pocíťována potřeba sdružovat se pro výměnu zkušeností, determinaci nálezů a odborné studium entomologie, proto v Praze vznikly dvě pracovní skupiny entomologů, kde k prvé náleželi středoškolský prof. František Klapálek, ředitel obchodní školy Napoleon Manuel Kheil, středoškolský prof. Augustin Krejčí, zemský pokladník Antonín Srnka, prof. Jindřich Uzel a hydrobiolog Václav Vávra. Ve druhé skupině byli sdruženi vršovický hostinský Josef Černý, akademický malíř Hynek Alois Joukl, obchodník přírodninami Eduard Kudlička. Samostatně v pražském okolí sbíral vrchní rada, lepidopterolog Ing. Josef Srdínko. Protože rozvoji české entomologie svým zaměřením již nevyhovovaly stávající přírodovědecké organizace,¹ obě skupiny se koncem roku 1903 sjednotily a došly k přesvědčení, že potřeba odborné entomologické organizace se stala naléhavou záležitostí.

Na výzvu a pozvání prof. Františka Klapálka (1863–1919) se sešla dne 17. ledna 1904² skupina dvaceti českých entomologů, kteří se usnesli na založení České entomologické společnosti.³ Po schválení stanov byla svolána na 9. března 1904 ustavující valná hromada, na níž byl zvolen výbor s předsedou F. Klapálkem. Rovněž bylo zvoleno redakční komitě pro řízení a vydávání Časopisu České společnosti entomologické. Od r. 1904 začali členové nové Společnosti moderně a intenzivně pracovat. Podle členského seznamu bylo v r. 1904 z Prahy 34 činných členů, v r. 1905 už 50 činných členů a postupem let se přírůstek pražských členů zvyšoval.⁴

Od r. 1904 udával směr výzkumu entomofauny, především na úseku koleopterologie, MUDr. Emanuel Lokaj, jun. (1858–1928), který velmi dobře znal většinu skupin pražských *Coleopter*. Ve své výzkumné činnosti byl přednostně zaměřen na výzkum zástupců čeledi *Staphylinidae*, *Pselaphidae* a *Scidmaenidae*, samozřejmě že zjišťoval výskyt významných druhů z jiných broučích čeledí a rodů. Z drabčíků sbíral na Štvanici vzácné druhy *Aleochara spadicae* Er. (= *Rheochara spadicae* Er.), *Xantholinus glaber* Nordm., *Zyras haworthi* Steph. Na blízkých Manínách zjistil 2 exempláře drabčíka *Aloconota debilicornis* Er. Významnou lokalitou pro sběr Staphylinidů

¹ Pražská německo-česká Fysiokratická společnost s entomologickou sekcí, založená r. 1872, Přírodovědecký klub v Praze s entomologickou sekcí, založená r. 1881, ani Společnost Národního muzea v Praze.

² V hotelu U Císaře rakouského v Praze na Poříčí.

³ Podle zachované zápisní listiny byli zakládajícími členy: F. Klapálek, F. Veselý, N. M. Kheil, Ed. Kudlička, J. Čermák, Š. Jureček, J. Roubal, K. Janů, J. Černý, A. Vimmer, P.A. Kubes, J. Zavřel, J. Patejřík, R. Hartman, F. Krátký, E. Lokaj, jun., P. Kheil, J. Uzel.

⁴ Počet pražských členů České společnosti entomologické v r. 1908 – 70, v r. 1910 – 74, v r. 1913 – 74, v r. 1918 – 78.

byl Krčský les, kde našel druhy *Oxyptoda doderoi* Bernh. (= *Podoxya doderoi* Bernh.), *Oxyptoda amoena* Fairm., *Zyras collaris* Oliv., *Falagrioma thoracica* Curtis a v r. 1907 z Krče uvedl nález drabčička *Oxyptoda skalitzkyi* Bernh. (= *Podoxya skalitzkyi* Bernh.), který byl v té době novým druhem pro českou faunu. V náplavu Vltavy v Praze na Zlíchově našel 2 exempláře drabčička druhu *Hygroecia complana* Mannh. z rodu *Atheta* Thoms. Velké množství různých vzácných druhů Staphylinidů, ale i Pselaphidů a Scydmaenidů dr. Lokaj sbíral v pražské Stromovce, v košířské Cibulce, Šárce, Tróji i Prokopském údolí. Ve Stromovce učinil památný nález vzácného tesaříka *Nothorrhina muricata* Dalm. (= *N. punctata* Fab.), který je významnou přírodní památkou, která z naší přírody velmi rychle mizí.⁵ Ve své práci „*Coleoptera myrmecophila bohémica*“ z r. 1905 dr. Lokaj uvedl Stromovku jako vyhledávanou lokalitu pro velký výskyt myrmekofilních brouků.⁶

V prvním desetiletí 20. století byl zvýšený zájem pražských entomologů o brouky z čeledí Staphylinidae, Pselaphidae a Scydmaenidae i o myrmecophily z dalších čeledí. Sběru a studiu těchto Coleopter se velice intenzivně věnovali Václav Maule (1884–1945), Theodor Krása (1875–1961), Václav Kracík (1884–1912), František Rambousek (1886–1931), Jan Roubal (1880–1971), Eduard Schiffner (1833–1904), Josef Zeman (1859–1925). V. Maule 13. června 1904 zastihl na Olšanském hřbitově jako neobyčejně přírodní úkaz rojení *Pselaphida Trichonyx sulcicollis* Rebb. ve velkém množství.⁷ Rojení tohoto brouka na pražských Olšanech v počtu mnoha set jedinců probíhalo pozdě odpoledne za parného dne. V koleopterologii se Maule speciálně zaměřil na sběr a faunistický průzkum zástupců čeledě mršníků (*Histeridae*) a zabýval se hlubším studiem jejich determinačních znaků. Sběry prováděl v Praze a nejbližším okolí (Bráník, Prokopské údolí, Císařský ostrov). Zpracoval „Názorný klíč českých druhů rodu *Hister* L.“, ve kterém z pražského okolí uvedl druhy *Hister quadrinotatus* Scrib., *H. ruficornis* Grimm., *H. neglectus* Germ., *H. duodecimstriatus* Schrank.⁸

⁵ Je to vymírající recentní druh, jehož příbuzné druhy jsou známy z jantaru. Lokajův nález citoval V. ZOUF. Etwas über *Nothorrhina mucicata* Dalm. *Entomologischer Blätter*, 5, 1909, s. 109–111.

⁶ Myrmecophilové – brouci i jiné druhy hmyzu žijící ve společnosti mravenců. Stromovka – Staphylinidae 22 druhů, Pselaphidae 2 druhy, Cryptophagidae 2 druhy, Závist – Staphylinidae 25 druhů, Pselaphidae 5 druhů, Scydmaenidae 3 druhy, Krč – Staphylinidae 9 druhů, Pselaphidae 1 druh, Silphidae 1 druh Z ostatních pražských lokalit souhrnně Staphylinidae 20 druhů, Pselaphidae 5 druhů, Scydmaenidae 5 druhů.

⁷ Předtím byl tento zajímavý Pselaphid již v Praze sbírán, ale vždy jen ojedinele. 1 exemplář Dr. Lokaj, Dr. Fleischer na Štvanici, Skalitzký v Jelením příkopě.

⁸ V. MAULE. Názorný klíč českých druhů rodu *Hister* L. *Časopis České společnosti entomologické*, 3, 1906, s. 22–30. V klíči je uveden i Seznam českých druhů rodu *Hister* L.

Významným pražským entomologem té doby byl PhDr. František Rambousek (1886–1931), který byl vynikajícím systematikem speciálně čeledě drabčíkovitých (*Staphylinidae*), kterou ovládal v jejím světovém rozsahu. V prvních ročnících Časopisu České společnosti entomologické⁹ uveřejňoval pasáž „Noví brouci pro českou faunu“, kde uvedl z pražských nalezišť 42 druhů Coleopter z různých čeledí. Při sběru drabčků rodu *Myrmoeicia Muls.* na kopci Homoli na Jarově v Povltaví (= Zvolská Homole), kteří se tam v r. 1905 vyskytli ve větším množství, 24. května 1905 učinil Rambousek významný nález, když našel pod kamenem v kolonii mravence *Tapinoma erraticum Latr.* *Pselaphida euplectus jurečkaei Ramb.*, který byl novým druhem pro Čechy a nálezcem pojmenován k počtu pražského entomologa MUDr. Štěpána Jurečka.¹⁰ Velmi využívanou sběratelskou lokalitou byla košířská Cibulka, odkud F. Rambousek v „Dodatku k seznamu českých myrmecophilů“ uvedl ze sběrů v letech 1903–1907 13 druhů drabčků. Také zpracoval a v r. 1908 uveřejnil „Klíč k určování českých brouků čeledě Drabčíkovitých – *Staphylinidae, tribus Quediini*“, kde u řady druhů uvedl četná pražská naleziště.¹¹ Z jiných broučích čeledí Rambousek v Praze sbíral střevlíka *Dromius longiceps Dej.*, který byl chycen ve stromové kůře švestky na Folimance pod Karlovem, 1904. Z dalších významných nálezů sbíral v Krči v r. 1902 z čeledě Maločlencovitých – *Cryptophagidae* 2 exempláře *Atomaria elongatula Erich.* a v r. 1904 chytil na Závisti 1 exemplář krasce *Aphanisticus emarginatus Ol.* (= *A. elongatus Villa, Buprestidae*).

Středoškolský prof. Jan Roubal (1880–1971) rovněž velmi aktivně prováděl výzkum pražské entomofauny. V letech 1904–1908 byla Praha i její okolí po celou dobu jeho vysokoškolských studií i pozdější profesorské působnosti jeho bohatě navštěvovanou výzkumnou a sběratelskou oblastí. Tam, kde v pozdějších letech proudil moderní život velkoměsta, sbíral Roubal v prvních letech 20. století významné broučí exempláře. Jistě měly historickou cenu v jeho sbírce uložené druhy *Calosoma auro-punctatum Herbst.* (*Carabidae, Col.*) ze švestkové aleje u Kravína na Královských Vinohradech, *Capnodis tenebrionis L.* (*Buprestidae, Col.*) z Hodkoviček nebo *Oryctes nasicornis L.* (*Scarabaeidae, Col.*) ze zahrad na Karlově, kde také ze skupin třešňových stromů získal řadu exemplářů krasce *Anthaxia candens Panz.* (*Buprestidae, Col.*). V době své pražské působnosti Roubal sběratelsky prověřil

⁹ Z let 1/1904, 3/1906, 4/1907.

¹⁰ MUDr. Štěpán Jureček (1877–1940), lékař, plukovník zdravotní služby čs. armády, entomolog.

¹¹ *Časopis České společnosti entomologické*, 5, 1908, s. 37–55 (pražská naleziště Cibulka, Stromovka, Sv. Prokop, Závist, Radotín, Modřany, Krč, Petřín, Smíchov, Vyšehrad, Hvězda, Šárka, Hodkovičky, Chuchle, Štvanice, Nusle).

všechny významné pražské lokality. V r. 1903 uveřejnil článek „Entomologická fauna na zdech ulic Pražských“, ve kterém uvedl 65 druhů brouků různých čeledí, které na pražských zdech a plotech osobně zjistil.¹² V dubnu r. 1903 rovněž na zdech pražského pivovaru ve Štěpánské ulici našel skupinu Anthicidů druhu *Formicomus pedestris* Rossi (*Anthicidae*, *Col.*); přivábila je sem vůně sladu. Z Prahy konal výzkumné exkurze do blízkého okolí, velmi často navštěvoval entomologicky známou lokalitu Radotín, kde se mu v červnu 1904 podařil zajímavý nález většího počtu kusů vzácného druhu drobného drabčika *Aleochara breiti* Ganglb. (*Staphylinidae*, *Col.*), žijícího symbioticky v obydlených syslích norách. V oblasti středního Povltaví směrem od Prahy sbíral na Zličově, v Modřanech, Chuchli, Zbraslavi, na Jarově. Velmi často navštěvoval klasickou lokalitu Závist, odkud v letech 1903–1906 publikoval své významné koleopterologické nálezy. V r. 1903 tam zjistil 3 druhy vzácných drobných střevlíků rodu *Bembidion* Latr. Byly to druhy *B. stephensi* Crotch., *B. ascendens* Dan. a *B. fasciolatum* Dft. (*Carabidae*, *Col.*). V červnu 1904 našel na Závisti 1 exemplář tesaříka *Saphanus piceus* Laich. (*Cerambycidae*, *Col.*), čímž byl výskyt tohoto vzácného druhu, uváděný dřívějšími sporadickými nálezy starých entomologů, na této lokalitě potvrzen. Dne 7. března 1906 zjistil na Závisti 1 exemplář vzácného slepého brouka *Leptinus testaceus* Müll. (*Leiodidae*, *Col.*), jako v té době nový rod i druh pro českou faunu.¹³ Rovněž tam pod kůrou listnatého stromu objevil vzácný druh brouka *Globicornis corticalis* Eich. z čeledě Dermestidae. V r. 1910 prováděl faunistický průzkum Dražanské rokle u Bohnic, kde zjistil brouka *Mordellistena nana* Motsch. (= *Pseudomordellina pseudonana* Erm.) (*Mordellidae*), který byl v té době pro Čechy novým druhem. Dne 1. června 1914 sbíral v oboře Hvězda, kde našel vzácného drabčika *Syntomium aeneum* Müll. (*Staphylinidae*, *Col.*) a brouka *Amauronyx maerkeli* Aubé z čeledě *Pselaphidae*. V r. 1905 ve Věstníku Královské české společnosti nauk Roubal uveřejnil svojí práci „Prodromus myrmecophilů českých“. Z faunistického stanoviska to byl první pokus, zvláště u Coleopter, vypočíst a uvést všechny do té doby známé české lokality různých myrmekofilních druhů. Z Prahy ze Strahovských lomů byl znám nález myrmekofilního cvrčka mravenčího *Myrmecophilus acervorum* Panz. (*Myrmecophilidae*). Druhy myrmekofilních ploštic (*Heteroptera*), křísů (*Cicadoidea*), mšic (*Aphidoidea*), červců (*Coccoidea*) a dvoukřídlých (*Diptera*) byly v pražském okolí sledovány v Chuchli, Stromovce, na Jarově a Závisti. Nejvíce myrmekofilů bylo v Roubalově studii uvedeno u brouků (*Coleoptera*) a jejich výskyt byl zjišťován na všech hlavních pražských lokalitách, prvořadě opět na Závisti.

¹² Práce je uvedena v časopise *Vesmír*, 33, 1903, s. 58–59.

¹³ Slepý brouk *Leptinus testaceus* Müll. byl na jaře r. 1916 znovu nalezen na Závisti pražským entomologem, vládním radou Aloisem Smolkou (1853–1928).

Z dalších entomologů prováděl v Praze koleopterologický výzkum Ing. Václav Machulka (1889–1949), který se věnoval studiu nejtěžších čeledí *Staphylinidae*, *Pselaphidae* a *Scydmaenidae*. Byl výborným sběratelem a specialistou v prosívání trouchu starých vykotlaných stromů, shnilých pařezů, lesní hrabanky i starého listí a zvláště vynikal ve sběru druhů, které žijí v mraveništích. V Hloubětíně a ve Stromovce našel drabčička *Stenus pubescens* Steph. (= *Hemistenus pubescens* Steph.) a druhy *Aleochara spissicornis* Er. našel v Praze Letné, v Praze Zámečnici, Motole, *Aleochara ruficornis* Grav. (= *Ceranota ruficornis* Grav.), sbíral v Tróji a v košířské Cibulce.

Entomolog Josef Pleticha (1870–1933), poštovní zaměstnanec, soustředil svůj zájem pouze na brouky sbírané v Čechách. Sbíral na mnoha různých lokalitách v pražském okolí, kdy např. v r. 1913 v Jelením příkopu Pražského hradu v prosevu našel *Hister duodecimstriatus* Schr. (= *Atholus duodecimstriatus* Schr.) *Histeridae* a druh *Acrotichis chevrolati* All. z čeledi *Ptilliidae*. Opětný nález slepého brouka *Leptinus testaceus* Müll. (*Leioidae*) se podařil na jaře r. 1916 na Závisti pražskému entomologovi Aloisu Smolkovi (1853–1928).

V r. 1908 a 1910 se do rubriky „Fauna Bohemica – Noví čeští brouci“ v Časopise České společnosti entomologické zapojil také pražský typograf, entomolog Josef Zeman (1859–1925), který tam z devatenácti pražských lokalit uvedl 20 druhů Coleopter. Neměl dostatek prostředků k podnikání větších sběratelských cest do vzdálenějších krajů vlasti a byl odkázán jen na pražské okolí, které za 35 let své entomologické činnosti podrobně faunisticky prozkoumal a přinášel odtud specialistům mnoho velmi cenného entomologického materiálu.¹⁴

Podobně jako Roubal, tak i entomolog Vladimír Blattný (1895–1921) zkoumal v dubnu 1910 broučí zvířenu na zdech vinohradských domů v Praze, kde zjistil zástupce 20 čeledí s počtem 92 různých druhů brouků.¹⁵ Mimo uvedený

¹⁴ J. Zeman nejvíce spolupracoval s dr. F. Rambouskem, který o něm uveřejnil nekrolog „Vzpomínka na Josefa Zemana“. *Časopis České společnosti entomologické*, 22, 1925, s. 4–5.

¹⁵ V. BLATTNÝ. Broučí fauna na zdech vinohradských domů v dubnu 1910. *Časopis České společnosti entomologické*, 1910, s. 135–137. Počet čeledí a zjištěných druhů: 1. *Carabidae* – Střevlíkovití, 5 druhů, 2. *Hydrophilidae* – Vodomilovití, 5 druhů, 3. *Staphylinidae* – Drabčikovití, 24 druhů, 4. *Silphidae* – Mrchožroutovití, 1 druh, 5. *Cryptophagidae* – Maločlencovití, 2 druhy, 6. *Lathrididae* – Hlodníkovití, 1 druh, 7. *Nitidulidae* – Lesknáčkovití, 1 druh, 8. *Cucujidae* – Lesákovití, 1 druh, 9. *Dermestidae* – Kožojedovití, 2 druhy, 10. *Histeridae* – Mršníkovití, 2 druhy, 11. *Bruchidae* – Zrnokazovití, 5 druhů, 12. *Scarabaeidae* – Vrúbounovití, 2 druhy, 13. *Anobiidae* – Červotočovití, 1 druh, 14. *Anthicidae* – (není čes. náz.), 2 druhy, 15. *Meloidae* – Majkovití, 2 druhy, 16. *Scolytidae*

příspěvek uveřejnil V. Blattný v r. 1912 práci o výskytu vzácných druhů Coleopter v okolí pražském.¹⁶ Český znalec střevlíkovitých brouků (*Carabidae, Col.*), stavební inženýr Ing. Arnošt Jedlička (1888–1968), zpracoval a v r. 1910 vydal „Klíč k určování českých *Bembidiin*“, kde z pražských nalezišť u rodu *Bembidion Latr.* uvedl 24 druhů, u *Tachys Steph.* 2 druhy, u r. *Tachyura Motsch.* 2 druhy, u r. *Tachyta Kirby* 1 dr., u r. *Ocys Steph.* 1 dr.¹⁷ Zajímavá byla v prvních letech 20. století také pražská vodní entomofauna. Na pustých žižkovských ladech, zvaných Židovské Pece, se během let vytvořily malé i větší tůňky a kaluže, ve kterých v r. 1905 prováděl výzkum vodních brouků akademický malíř, pražský entomolog Hynek Alois Joukl (1862–1910). V těchto vodách zjistil z čeledě *Hydrophilidae* 8 druhů, z čeledě *Halipilidae* 3 druhy, z čeledě *Dytiscidae* 13 druhů různých potápníků, mezi kterými byl i velký druh *Dytiscus marginalis* L. V Hloubětíně sbíral *Dytiscida Hydroporus angustatus* Strm. 6. dubna 1910 a 17. dubna 1911 entomolog Jan Borek (1872–1916). Tento potápník byl v té době novým druhem pro českou faunu. Vzácný druh vírníka z čeledě *Gyrinidae* *Orectochilus villosus* O. F. Müller je broukem večerním i nočním a žije převážně na velkých řekách. V Praze tohoto vírníka na Vltavě pod letenskou strání sbíral ve studentských letech mladý Jan Obenberger. Na pravém vltavském břehu směrem od Prahy k Hodkovičkám byla v r. 1918 řada tůní s bohatou faunou i florou. Na tuto lokalitu 6. října 1918 uspořádal sběratelskou exkurzi mladý entomolog Vladimír Teyrovský (1898–1980), který tam nalovil četné exempláře vodoměrky *Mesovelis furcata* Muls. (*Mesoveliidae* – Nártnicovití). Tento druh nebyl do té doby v českých zemích zjištěn. Dále Teyrovský na této lokalitě našel pro Čechy nové druhy vodoměrek *Gerris odontogaster* Zett. a *Gerris argentatus* Schum. (*Gerridae* – Bruslařkovití). Tyto branické tůně byly v této době jedinou známou lokalitou v pražském okolí, odkud byly tyto dvě *Gerridy* známé.

V r. 1909 se stal členem České společnosti entomologické mladý student Leopold Heyrovský (1892–1976), který se velmi aktivně zapojil do výzkumné činnosti Společnosti. Od r. 1909 se specializoval na výzkum, studium a sběr zástupců čeledě tesaříkovitých (*Cerambycidae, Col.*). K výzkumu pražských tesaříků

– Kůrovcovití, 2 druhy, 17. *Cerambycidae* – Tesaříkovití, 1 druh, 18. *Curculionidae* – Nosatcovití, 16 druhů, 19. *Chrysomelidae* – Mandelinkovití, 8 druhů, 20. *Coccinellidae* – Slunéčkovití, 9 druhů. Uvedený přehled dokládá rozmanitost koleopterofauny v centru Prahy v prvním desetiletí 20. století.

¹⁶ V. BLATNÝ. O výskytu několika vzácných druhů Coleopter v okolí pražském. *Časopis České společnosti entomologické*, 1912, s. 117–118.

¹⁷ Klíč k určování českých *Bembidiin* vyšel v edici Entomologické příručky VI. v Praze 1910 nákladem České společnosti entomologické.

se v r. 1910 připojil prací „Některé poznámky k Cerambycidům okolí pražského“,¹⁸ kde uvedl 5 druhů vzácných tesaříků. Náš největší druh, tesařík obrovský (*Cerambyx cerdo* L.), se v prvních letech počátku 20. století ještě vyskytoval na pražských lokalitách Stromovka, Libeň, Radotín, Krč a Závist, kde postupně vymizel současně s tím, jak mizela jeho vývojová stanoviště, staré dubové porosty. Velmi vzácný lokální druh *Axinopalpis gracilit* Kryn. byl v Praze nalezen Eduardem Baudyšem při sběru hmyzích hálek v Havlíčkových sadech, kde byl také na tamní vinici sbírán vzácný druh *Phymatodes fasciatus* Vill., který se vyvíjí v suchých výhonech vinné révy.

V r. 1910 byl přijat za řádného člena České společnosti entomologické student přírodních věd Jan Obenberger (1892–1964). Od mládí se věnoval výzkumu entomofauny pražských lokalit. Vědecky se zaměřil na výzkum, studium a sběr druhů rozsáhlé čeledě krascovitých (*Buprestidae*, Col.), kterých se průběhem let stal světově uznávaným znalcem. V letech 1919–1920 zpracoval faunistiku československých krasců;¹⁹ z Prahy a okolí jsou v článku uvedeny některé vzácné druhy. Např. o černém bíle opýřeném krasci *Capnodis tenebrionis* L. uvedl, že se jako největší vzácnost vyskytoval i u Prahy na svém nejsevernějším stanovišti.²⁰ Ze své sbírky Obenberger uvedl 2 exempláře vzácného krasce *Dicerca aenea* L., sbírané v Prokopském údolí. *Dicerca berolinensis* Hbst. byla sbírána v Praze Podskalí, v oboře Hvězda a v Šárce. *Dicerca acuminata* Pall. byla zjištěna na Závisti, *Anthaxia salicis* ssp. *semicuprea* Küst. byla sklepaná z keřů v Radotínském údolí, krascec *Poecilnota variolosa* Payk. (= *Descarpentriesina variolosa* Payk.) byl nalezen v Krči. Důkazem, že se v několika suchých letech počátkem 20. století začaly u nás usazovat některé druhy hmyzu stepního a jihoevropského, byl v r. 1908 v pražském okolí (Cholupice, Černošice) nález křísa *Cicadetta montana* Scop. (*Cicadidae*), kterého při svých výzkumech našli pražští entomologové Dr. J. Pečírka a J. Zeman.

Středoškolský profesor a zakladatel České společnosti entomologické, František Klapálek (1863–1919), byl evropským znalcem řádu *Trichoptera* – chrostíci, jejichž vědeckému výzkumu věnoval pozornost i v Čechách a výsledky jejich

¹⁸ *Časopis České společnosti entomologické*, 7, 1910, s. 22–23. V pozdější práci z roku 1930 „Seznam brouků RČS – Tesaříci“ Heyrovský z Prahy a okolí uvedl výskyt 57 druhů a aberací různých tesaříků (*Cerambycidae*).

¹⁹ O původu a výskytu krasců oblasti Republiky československé I., II. *Časopis České společnosti entomologické*, 16, 1919; 17, 1920.

²⁰ Em. Lokaj sen. uvedl ve svém Seznamu brouků českých z r. 1868 tohoto krasce z Prahy Žižkova a z Chuchle, sbíraného na trnkách. Obenberger sdělil, že Praha byla nejsevernější místo, kde byl tento jižní brouk nalezen.

výzkumu v r. 1892 publikoval v Praze.²¹ Kromě četných jiných českých lokalit prováděl trichopterologické sběry v Praze na lokalitách Štvanice, Kunratice, Prokopské údolí, Hodkovičky, Jarov, Radotín a Podbaba. Na těchto pražských nalezištích zjistil výskyt celkem 14 druhů chrostíků.²² Chrostíka *Hydroptila mac-lachlani* Klř. popsal Klapálek jako nový druh z Prokopského údolí. Světový věhlas získal jako znalec řádu pošvatek – *Plecoptera*, protože tuto taxonomicky obtížnou skupinu hmyzu zvládl v celosvětovém rozsahu. Z českého faunistického výzkumu pošvatek Klapálek v r. 1905 uveřejnil práci „*Conspectus Plecopterorum Bohemiae*“,²³ v níž uvedl také řadu druhů sbíraných v Praze a okolí. Na dvaceti pěti pražských lokalitách zjistil 16 druhů pošvatek, mezi nimiž byl i nejstarodávnejší druh *Taeniopteryx braueri* Klř., vyskytující se v jarním období na pražském nábřeží kolem Vltavy; popsán byl z Prahy prof. Klapálkem v r. 1900.²⁴ Další pošvatka *Nemurella picteti* Klř. byla Klapálkem popsána z nálezu v Krči. V pražských Kunraticích našel Klapálek pošvatku, kterou rakouský entomolog Dr. Med. Peter Kempny (1862–1906) v r. 1893 popsal a pojmenoval k nálezově počtě *Leuctra klapaleki* Kny. – pošvatka Klapálkova.

Podobně jako koleopterologové prováděli v pražském regionu faunistický výzkum motýlů pražští lepidopterologové. Od prvých let 20. století velice intenzivně prováděl sběry motýlů ve volné přírodě na četných pražských lokalitách entomolog stavební rada Ing. Josef Srdínko (1840–1932). Často prováděl sběry motýlů, zvláště můrovitých, na které se specializoval, na Petříně a v Kinského zahradě, kde z podčeledě *Noctuidae* – osenice našel 10 druhů, z nichž osenice jitrocelová (*Ochropleura signifera* D. Sch.) byla v té době pro Čechy novým druhem. Z dalších motýlů, které Srdínko lovil na Petříně, to bylo několik druhů lišajů (*Sphingidae*) a píďalek (*Geometridae*). Výsledky svého lepidopterologického výzkumu uvedl v r. 1910 v příspěvku „Fauna motýlí v Praze na Petříně“. Údaje o zjištěných motýlech na dalších pražských lokalitách uveřejňoval v článcích „*Limantria monacha* L. v Praze“ (1909), „Řádění bekyně vrbové (*Stilpnotia salicis* L.)“²⁵ na Císařské louce v Praze“ (1916), „*Pterogon proserpina* Pall.“²⁶ kterak žije u Prahy a kterak jinde“ (1909). Zachované exempláře motýlů v Srdínkově sbírce

²¹ F. KLAPÁLEK. Trichopterologický výzkum Čech v r. 1891. *Rozpravy České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v Praze*. Roč. 1., Tř. II., č. 23., Praha 1892.

²² Hodkovičky 1 druh, Kunratice 5 druhů, Jarov u Zbraslavi 1 druh, Radotín 1 druh, Pobaba 1 druh, Štvanice 3 druhy, Prokopské údolí 2 druhy.

²³ Práci uveřejnil *Časopis České společnosti entomologické*, 2, 1905, s. 27–32.

²⁴ *Taeniopteryx braueri* Klř. je česky nazvána Pošvatka pražská.

²⁵ *Stilpnotia salicis* L. = *Leucoma salicis* L., Bekyně vrbová.

²⁶ *Pterogon proserpina* Pall. = *Proserpinus proserpina* Pall., Lišaj pupalkový.

z některých pražských lokalit mají velkou historickou cenu dokladovou, protože mnohá místa byla stavebním ruchem rozvoje Prahy dávno zničena a již neexistují. Ing. Srdínko sledoval také škodlivé kalamity, které některé druhy motýlů v Praze způsobily. V týdnu od 27. srpna 1909 sledoval rozsáhlý výskyt motýlů bekyně mnišky (*Lymantria monacha* L.), kterých byla na smíchovských ulicích i na jiných místech v Praze záplava. Velké množství těchto motýlů bylo také přilákáno ke světlu lamp v areálu Smíchovského nádraží. V r. 1910 byla bekyně mniška (= bekyně sosnová) rozšířena v Krčském lese, kde se ve větším množství také vyskytl brouk housenkář čtverotečný (*Xylodrepa quadripunctata* L.) z čeledi *Silphidae*, který je predátorem housenek bekyně mnišky. Stromořadí akátů, vroubíci pankráckou silnici směrem ke Krči, bylo v r. 1910 napadeno silným žírem housenek motýla bekyně velkohlavé (*Lymantria dispar* L.), které i akátové listy dobře konzumovaly. V červnu r. 1910 poškodil mol (*Phyllonorycter populifoliellus* Tr.) z podčeledi klíněnek (*Lithocolletinae*) topoly na břehu Vltavy před Odkolkovým mlýnem a způsobil četné puchýře na listech. Roje tohoto mola byly také kolem topolů pozorovány na Židovském a Střeleckém ostrově i na Štvanici. V r. 1916 byly na Císařské louce napadeny topoly housenkami bekyně vrbové (*Leucocoma salicis* L.), které způsobily na stromech holožírý. V prvních letech 20. století byl motýl bělásek ovocný (*Aporia crataegi* L.) v okolí Prahy obávaným škůdcem zahrad a sadů.

Pražští entomologové sledovali tohoto motýla a o jeho výskytu na pražských lokalitách podávali zprávy. Jan Roubal pozoroval 4. července 1904 velký výskyt u Dolních Počernic a o týden později, 12. července. 1904, na Vyšehradě. Hojný výskyt bělásků ovocného pozoroval v Praze 10. července 1904 také entomolog PhDr. Rudolf Janele. V květnu r. 1912 byl motýl zjištěn v Praze na kopci Bohdalcí a v r. 1913 byl v červnu v masovějším výskytu rozšířen ve Vršovicích, v okolí Záběhlic a Hostivaře. Další nález tohoto motýla potvrdil v r. 1915 lepidopterolog J. Srdínko nálezem ze Zlíchova.²⁷ Vzácná můra z pražského okolí *Agrotis latens* Hb. (= *Epipsilla latens* Hb.), osenice skrytá, se často vyskytovala na lokalitách sv. Prokop, Šárka, Chuchle. Rok 1907 byl výskytu této můry příznivý a J. Srdínko početněji sbíral tuto vzácnou osenici v pražském okolí. V té době byly rovněž sbírány vzácnější druhy osenic *Agrotis cinerea* D. Sch., osenice popelavá a *Agrotis crassa* Hb., osenice širokřídlá, na lokalitách v údolí Šárky, v Prokopském údolí, v Chuchli a Hodkovičkách.

²⁷ Bělásek ovocný (*Aporia crataegi* L.), kdysi obávaný škůdce zahrad a sadů, se stal v pozdějších letech velmi vzácným druhem a od posledního výskytu v letech 1915–1916 nebyl v okolí Prahy ani v jiných krajích Čech již nacházen. Jeho nové přemnožení bylo zjištěno až v r. 1976 na Příbramsku.

Pražský entomolog PhDr. Jindřich Uzel (1868–1946) v letech 1910–1911 zjistil na různých pražských lokalitách několik vzácných druhů a řadu nových aberací motýlů.²⁸ V jarním a letním období v letech 1915–1917 prováděl lepidopterolog MUDr. Ladislav Klička (1872–1937) výzkum a lovy nočních motýlů. Sběrem na světlo a v nadidlo v zahradách a sadech v Praze Na Karlově chytil v r. 1915 118 druhů, v r. 1916 43 druhů, v r. 1917 76 druhů. Za tři roky zjistil 237 druhů motýlů včetně variet a aberací. Všechny ulovené druhy motýlů věnoval Klička České entomologické společnosti pro vytvoření zvláštní sbírky pražské noční lepidopterofauny.

Český lékař, entomolog MUDr. Karel Šulc (1872–1952), byl významným odborníkem ve studiu a výzkumu zástupců podřádu červců (*Coccoidea*).²⁹ Na četných pražských lokalitách zjistil při svých průzkumech 26 druhů červců z různých čeledí. Byly to např. druhy *Kermes quercus* L. v puklinách kůry na kmenech dubů na Výstavišti ve Stromovce, *Kermes roboris* Four. na tenkých větvičkách dubů v Podbabě, *Lecanopsis formicarum* New. v Hlubočepích a Chuchli, *Pseudochermes fraxini* Kalt. na kmenech jasanů na letenské stráni. Nejvýznamnějším byl nález červce *Heliococcus*, sbíraný 15. června 1906 v akátové aleji na Žižkově a znovu 22. října 1907 na akátech v pražské Kanálské zahradě. Tento vzhledem krásný červec, který působí exotickým dojmem, žije na kmenech a silných větvích akátů, přisedlý v puklinách kůry. Šulc tento nový druh červce pro českou entomofaunu popsal z Prahy v r. 1912 pod názvem *Heliococcus bohemicus* Šulc.³⁰

Z dalších významných skupin prováděli entomologové v Praze a blízkém okolí faunistický výzkum dvoukřídlého a blanokřídlého hmyzu (*Diptera*, *Hymenoptera*). Předními pražskými dipterology v počátku 20. století byli přírodovědec, odborný učitel Jan Pastejřík (1869–1968), přírodovědec, odborný učitel Antonín Vimmer (1864–1941) a úředník Karel Weinfurter (1876–1942). Jan Pastejřík prováděl výzkum dvoukřídlých, jehož výsledek měl sloužit jako doplněk Kowarzova seznamu českých Dipter.³¹ V letech 1906 a 1907 uveřejnil dva příspěvky

²⁸ J. UZEL. Poznámky k českým motýlům. *Časopis České společnosti entomologické*, 10, 1913, s. 82–86.

²⁹ V r. 1912 Dr. Šulc uveřejnil o červcích Království českého soubornou studii, která se stala jediným přehledem druhů celé skupiny, žijících v Čechách a na Moravě. Viz K. ŠULC. *Coccidae Regni Bohemiae*, in literatura adhuc commemoratae. *Časopis České společnosti entomologické*, 9, 1912, s. 30–39.

³⁰ K. ŠULC. *Heliococcus bohemicus* n. gn., n. sp. *Časopis České společnosti entomologické*, 9, 1912, s. 39–48.

³¹ Kowarz Ferdinand (1838–1914), poštovní úředník ve Františkových Lázních, entomolog – dipterolog, člen Společnosti nauk Muzea Království českého. Pro českou

nově zjištěných druhů dvoukřídlých z Čech, mezi kterými bylo uvedeno také jedenáct nových druhů z pražských lokalit. Dipterolog A. Vimmer prováděl systematický dipterologický výzkum Čech, jehož výsledky byly rovněž doplňkem Kowarzova seznamu. V letech 1910–1913 Vimmer uveřejnil výsledky průzkumu³² z českých lokalit, kde z Prahy bylo uvedeno 287 druhů dvoukřídlých z nejrůznějších rodů a čeledí.

Entomolog K. Weinfurter často navštěvoval zbraslavskou Závist; novou vzácnou mouchu *Alophora aurigera* Egger. tam našel 19. září 1905 a 28. července 1906 vzácný druh kuklice *Leskia aurea* Fall. (*Tachynidae* – Kuklicovití). Dne 9. července 1906 byl v Tróji na zdi domu nalezen druh *Ogcodes gibbosus* L. (*Acroceridae* – Kulatěnkovití). Středoškolský profesor, koleopterolog Václav Kracík (1884–1912), sbíral v r. 1906 v košířské Cibulce, kde našel v prosevu trouchu starého pářezu zajímavou mouchu *Crassiseta brevipennis* Ros. (= *Elachiptera brevipennis* Meig.) z čeledě *Chloropidae* – Zelenuškovití, která měla zakrslá křídla. Byl to v té době opět významný pražský nález.³³

Český hymenopterolog Oldřich Šuster (1879–1971) byl ve studiu a výzkumu blanokřídlých u nás dlouhou dobu osamocen. Zájem soustředil na studium žahadlových blanokřídlých – včel, vos a zvláště hrabalek (*Pompilidae*) a stal se jejich předním znalcem. Studium a aktivní sběratelskou činnost prohluboval a postupně získával bohaté znalosti v mnoha skupinách Hymenopter. V období let 1902–1909 se věnoval výzkumu blanokřídlých Prahy a okolí. Výsledky výzkumů z Čech zveřejnil v r. 1907 a 1909 v příspěvcích „Fauna Bohemica – Nové české Hymenoptery“. Z pražských lokalit uvedl z Tróje nové druhy pro českou faunu *Elampus aeneus* Pz. (26. 6. 1902), *Cleptes nitidulus* F. (10. 7. 1902) z čeledě *Chrysidae*, *Sphcodes niger* Sich. (27. 6. 1906), *Halictus vulpinus* Nyl. (27. 7. 1907) z čeledě *Apidae*, *Odynerus timidus* Sauss. (27. 6. 1906) z čeledě *Euromeridae*. Na teplých stepních trojských stráních zjistil 10. července 1902 zlatěnku *Chrysis nitidula* F. (*Chrysidae*), v květnu 1907 jižní kodulku *Myrmilla calva* Vill. (*Mutillidae*) a 27. června 1906 druhy hrnčiček *Odynerus pictipes* Thoms. (= *Ancistrocerus gazela* Panz.), *Odynerus parvulus* H. Sch. (= *Pseudomicronirus parvulus* H. Sch.), čeledě *Eumenidae*. V červnu r. 1908 se Šusterovi podařil překvapující nález jižního a pro

dipterofaunu zpracoval „Beiträge zu einem Verzeichnisse der Dipteren Böhmens“. *Wiener entomologische Zeitung*, 2, 1883; 3, 1884; 4, 1885; 6; 1887.

³² *Časopis České společnosti entomologické*, 7, 1910, s. 90–94; 9, 1912, s. 49–80; 10, 1913, s. 38–80.

³³ Podle sdělení A. VIMMERA v úvodu článku „Moucha *Crassiseta brevipennis* V. Ros.“ žádný český dipterolog (mimo Kowarze) do té doby tuto mouchu ještě nenašel. *Časopis České společnosti entomologické*, 3, 1906, s. 96–99.

střední Evropu v té době nového rodu i druhu kutilky *Belomicrus obscurus* Kobl. (*Sphécidae*) na lokalitě v košířské Cibulce, kde také našel ojediněle se vyskytující vzácný druh včely *Halictus mucoreus* Ev. (*Apidae*). V r. 1908 věnoval O. Šustera výzkumnou pozornost Hymenopterám v příčných údolích a roklích Vltavy a Berounky v okolí Prahy, přičemž se opět potvrdilo, že pražské okolí chová veliké množství druhů, jejichž nejbližší známá naleziště jsou ze středního Maďarska a jižního Tyrolska.

Výzkumem zjištěné pražské Hymenoptery se počtem druhů hodně přiblížily teplým lokalitám maďarským. Ze zástupců Včelovitých – *Apidae* bylo zjištěno 22 druhů z dvanácti pražských lokalit, hlavně z Dražanské rokle, Prokopského údolí, Zlíchova a Radotína. Kutilkovitých – *Sphécidae* bylo nalezeno 14 druhů z devíti pražských lokalit, hlavně Tróje, Zlíchova, Prokopského údolí a Braníka. Z čeledi Hrabalkovitých – *Pompilidae* bylo zjištěno 8 druhů ze sedmi pražských lokalit, hlavně ze Zlíchova, Braníka a Prokopského údolí. Z čeledě Sršňovitých – *Vespidae* byly zjištěny 4 druhy ze čtyřech pražských lokalit, hlavně z Prokopského údolí, Holešoviček a Dražanské rokle. Ze zástupců čeledě Zlatěnkovitých – *Chrysididae* byly zjištěny 3 druhy ze tří pražských lokalit v Troji, Prokopském údolí a Holešovicích. Z čeledě Kodulkovitých – *Mutillidae* byl v Chabrech nalezen 1 vzácný druh *Mutilla montana* Pz. (= *Smicromyrme montana* Pz.).

V červnu 1907 v Modřanech našel Šustera zlatěnku *Holopyga gloriosa* F. (*Chrysididae*), která byla novým druhem pro českou faunu. Učitel Pastejřík našel 17. července 1906 v Troji jeden exemplář samice šíronožky Crabro F, podrodu *Ectemnius rugifer* Dahlb. Byl to velmi vzácný druh, jehož samice nebyla do té doby známá a byla popsána podle tohoto trojského exempláře.

Entomolog a středoškolský profesor PhDr. Augustin Krejčí (1856–1925) se rovněž zabýval studiem blanokřídlých a výzkum se sběry prováděl v pražském okolí. V r. 1915 ve zdech zachovalé brány bývalého statku zjistil v Kobyliších hnízdiště včel pelonosek. Byla tam pelonoska zední *Anthophora plagiata* Illig. a pelonoska jarní *Anthophora aestivalis* Panz. Dále na této lokalitě sbíral druhy *Melecta luctuosa* Scop., *M. punctata* Fab. a *Thyreus orbatus* Lep. Dne 22. června 1915 sbíral v holešovických Manínách, kde ulovil 30 exemplářů včelky *Panurginus labiatus* Ev. na rostlině šedivce šedivé (*Berteroa incana* L.). Tato včelka byla v té době novým druhem pro českou faunu.

Na teplých lokalitách v Chuchlí, Troji a Závisti začal být také PhDr. Aloisem Mrázkem (1868–1923) prováděn výzkum mravenců (*Formicoidea*) pražského okolí. Prozkoumal údolí Vltavy, teplé vápencové stráně, skalní stepi i lesní a hájové formace, kde zjistil výskyt 11 druhů mravenců. Mravenec zemní *Ponera coarctata* Latr. (= *contractata* Latr.) je jedním ze dvou u nás žijících zástupců čeledě *Poneridae* a je u nás mravencem řídce rozšířeným. Byl znám jen z teplého okolí pražského, v Povltaví, na památných lokalitách různých myrmecophilů. Sbírá

byl na Závistí v kolonii mravence *Formica fusca* L. a J. Roubal našel 2 exempláře tohoto mravence 2. května 1903 v náplavu pod Závistí.

V r. 1904 Roubal objevil v několika koloniích v Tróji jižní druh mravence *Camponotus aethiops* Latr. Později byl tento mravenec Mrázkem a Roubalem znovu nalezen v Šárce. Prof. PhDr. Alois Mrázek, vedoucí zoologického ústavu české univerzity, vedl studenty k zájmu o entomologii a zvláště podporoval studia o mravencích a jejich hostech (myrmekofilech) pražského regionu. Hymenopterolog O. Šuster 14. června 1914 našel v Radotíně mravence *Formica truncicola* Nyl. (*Formicidae*), který byl v té době znám jen ze Šumavy a z okolí Brna, proto byl jeho nález u Prahy faunistickým překvapením.

Výzkum entomofauny pražského území v prvním dvacetiletí 20. století neprobíhal nijak systematicky. V té době se sběratelé často soustředili jen na klasické, oblíbené pražské lokality a mnoho dalších míst ve východní, jihovýchodní i severozápadní části pražského okolí zůstávalo neoprávněně sběrateli opomíjeno. Výzkum entomofauny na méně známých a sběratelsky málo přitažlivých pražských lokalitách byl uskutečněn až v pozdějším období, po vzniku samostatné Československé republiky.

Literatura

- ANONYM. Opětný epidemický výskyt komára Muchnice zahradní v Čechách (Praha, Slaný, Louny). *Vesmír*, 36, 1907, s. 237.
- BLATTNÝ, V. Broučí fauna na zdech vinohradských domů v dubnu 1910. *Časopis České společnosti entomologické*, 7, 1910, s. 135–137.
- DOUBRAWA, W. Lepidopterologisches aus der Umgebung von Prag. *Jahresbericht des Wiener Entomologischen Vereins*, XIV, 1905, s. 120.
- FUKSA, A. *Aporia crataegi* L. v okolí Prahy. *Časopis České společnosti entomologické*, 10, 1913, s. 124.
- GRAF, J. Seznam motýlů chycených panem Dr. Kličkou roku 1915 na světlo a vnadidlo v Praze na Karlově. *Časopis České společnosti entomologické*, 13, 1916, s. 20–22.
- HEYROVSKÝ, L. Některé poznámky k Cerambycidům okolí pražského. *Časopis České společnosti entomologické*, 1910, 7., s. 22–23.
- HOLÍK, O. *Heliothis armigera* Hb. in Prag. Černopáska bavlníková (*Noctuidae* – Můrovití, *Lepidoptera*). *Internationale Entomologische Zeitschrift Guben*, 8, 1914, s. 58.
- JEDLIČKA, A. Klíč ke určování českých *Bembidiin*. Entomologické příručky VI. Praha, Česká společnost entomologická, 1910, s. 33.
- JEDLIČKA, A. Klíč k určování českých brouků *Bembidiinae*. *Časopis České společnosti entomologické*, 7, 1910, s. 60–90.

- JOUKL, H. A. „Židovské pece“ a vodní brouci. *Časopis České společnosti entomologické*, 2, 1905, s. 94–96.
- KLAPÁLEK, F. *Conspectus Plecopterorum Bohemiae*. *Časopis České společnosti entomologické*, 2, 1905, s. 27–32.
- KREJČÍ, A. Nejbližší hnízdiště pelonosek u Prahy jest u Kobylis. *Časopis České společnosti entomologické*, 12, 1915, s. 49–50.
- LOKAJ, Em., jun. *Coleoptera myrmecophila Bohemica*. *Časopis České společnosti entomologické*, 2, 1905, s. 33–50.
- MAULE, V. S. Hromadné objevení se *Trichonyx sulcicollis* Rchb. v Praze. *Časopis České společnosti entomologické*, 2, 1905, s. 56–57.
- OBENBERGER, J. Několik poznámek k úpravě Štvanice. (Popis bývalého bohatství entomofauny na přírodovědecky dříve proslavené pražské Štvanici). *Krása našeho domova*, 10, 1914, s. 10–11.
- OBENBERGER, J. Pražské jarní mouchy (Pošvatka pražská). In *Zvířata a zvířátka*. Praha, Orbis, 1944, s. 31–32.
- RAMBOUSEK, F. *Euplectus Jurečki m.*, nový Pselaphid z okolí pražského. *Časopis České společnosti entomologické*, 2, 1905, s. 105–107.
- RAMBOUSEK, F. Zajímavé Coleoptery z okolí pražského. *Časopis České společnosti entomologické*, 3, 1906, s. 21.
- POKORNÝ, F. Seznam motýlů chycených p. MUDr. Kličkou r. 1916 a 1917 na světlo v Praze na Karlově. *Časopis České společnosti entomologické*, 14, 1917, s. 110–112.
- ROUBAL, J. *Aporia crataegi*. *Časopis České společnosti entomologické*, 1, 1904, s. 52.
- ROUBAL, J. Vzácní brouci ze středních Čech za rok 1913 a 1914. *Časopis České společnosti entomologické*, 11, 1914, s. 32–34.
- SRDÍNKO, J. O vzácné můře *Agrotis latens* Hb. *Časopis České společnosti entomologické*, 5, 1908, s. 87–90.
- SRDÍNKO, J. *Limantria monacha* L. v Praze. *Časopis České společnosti entomologické*, 6, 1909, s. 98–100.
- SRDÍNKO, J. *Pterogon proserpina* Pall, kterak žije u Prahy a kterak jinde. *Časopis České společnosti entomologické*, 6, 1909, s. 94.
- SRDÍNKO, J. V Čechách domácí *Cucullie* Schrk. *Časopis České společnosti entomologické*, 7, 1910, s. 100–113.
- SRDÍNKO, J. Fauna motýlů v Praze na Petříně. *Časopis České společnosti entomologické*, 7, 1910, s. 32–37.
- SRDÍNKO, J. Řádění bekyně vrbové (*Stilpnotia salicis* L.) na Císařské louce v Praze. *Časopis České společnosti entomologické*, 13, 1916, s. 18.
- STERNECK, J. Ein Beitrag zur Schmetterlingsfauna Prags. *Lotos*, 57, 1909, s. 324.
- ŠTRAUS, J. *Antonín Vimmer a Jan Pastejřík, učitelé přírodních věd*. Praha, Krajský pedagogický ústav, 1973, 110 s.

ŠUSTER, O. Nové české Hymenoptery I. *Časopis České společnosti entomologické*, 6, 1907, s. 20.

ŠUSTER, O. O typických nalezištích Hymenopter v okolí pražském. *Časopis České společnosti entomologické*, 7, 1910, s. 3.

UZEL, J. Poznámky k českým motýlům. *Časopis České společnosti entomologické*, 10, 1913, s. 82–86.

Výroční zprávy České společnosti entomologické za správní rok 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910.

Summary

The second part of the study provides an overview of the natural structure and wealth of the Prague region and refers to the initiation of active research into Prague entomofauna in the early 20th century. An important event was the foundation of the Czech Entomological Society in 1904, headed by its first president, Professor František Klapálek.

Thanks to the expert scientific activities of the new association, Czech entomology started to expand, and its members began modern and intensive scientific research on the entomofauna of Bohemia and the Prague region. Emanuel Lokaj set the direction of research in the field of coleopterology. He was joined by other researchers exploring all major locations in Prague. There was also an interest in research on butterflies (Lepidoptera), Hymenoptera and Diptera (Hymenoptera, Diptera), and ants (Formicidae). Research and special collections of representatives of the orders Trichoptera and Plecoptera (caddis and stonefly) were performed by F. Klapálek at Prague locations.

In the years 1900–1918, a range of insect calamities caused by harmful species of butterflies was also observed in Prague. The study includes the results of Prague faunology surveys of Coleoptera, Lepidoptera, Hymenoptera, and Diptera, which were compiled and published in the Czech Entomological Society Journal. Prague entomological studies monitored activity until 1918.

Author's address:
Litvínovská 521/34
190 00 Praha 9-Prosek